

po nich poza obręb *pomerium*, strącając je chociażby w przepaść, paląc, topiąc, wrzucając do wody, a zwłaszcza Tybru, zakopując żywcem lub poświęcając bogom świata podziemnego i w ten sposób eliminując ze świata żywych, i jak gdyby odradzając i odnawiając wewnętrznie całą wspólnotę.

Przypisy

¹ Zob. m.in. K. Woermann, *Über den landschaftlichen Natursinn der Griechen und Römer. Studien zu einer Archäologie der Landschaftsmalerei*, München 1871; A. Biese, *Die Entwicklung des Naturgefühls bei den Römern*, Kiel 1884; T. Zieliński, *Rzym i jego religia*, Zamość 1920, s. 16 nn.; F. Graebner, *Das Weltbild der Primitiven. Eine Untersuchung der Urformen weltanschaulichen Denkens bei Naturvölkern*, München 1924; E. Bernert, *Naturgefühl*, RE 16,2, Stuttgart 1935, s. 1811 nn.; H. Lévy-Bruhl, *Le surnaturel et la nature dans la mentalité primitive*, Paris 1931; J. Gislason, *Die Naturschilderungen und Naturvergleichnisse in Vergils Aeneis*, Emsdetten 1937 (Diss.); M. Desport, *L'écho de la nature et la poésie dans les eclogues de Virgile*, REA 43, 1941, s. 270 nn.; H. H. Diphuis, *Naturkräfte und ihre Verehrung in der altrömischen Religion*, Utrecht 1941 (Diss.); F. Beckmann, *Mensch und Welt in der Dichtung Vergils*, Münster 1950; W. F. Otto, *Der ursprüngliche Mythos im Lichte der Sympathie von Mensch und Welt*, Eranos Jb. 24, 1956, s. 302 nn.; L. Gernet, *Le temps dans les formes archaïques du droit*, JPsych 53, 1956, s. 379 nn.; H. Kenner, *Das Phänomen der verkehrten Welt in der griechisch-römischen Antike*, Klagenfurt-Bonn 1970; O. M. Freidenberg, *Mif i literatura drievnosti*, Moskva 1978, s. 18 n.; 24 nn., 73; G. S. Knabe, *Istoriczeskoje prostranstvo i istoriczeskoje vremia u kulturnie drievniego Rima*, [w:] *Kultura drievniego Rima*, t. 2 Moskva 1985, s. 108 nn., 135 nn.; J. M. Sztajerman, *Socialnyje osnovy religii drievniego Rima*, Moskva 1987, s. 50 nn.; R. Pankiewicz, *Quelques remarques sur l'économie prémonétaire dans la Rome archaïque*, AClass 33, 1990, s. 65 nn.; M. Bettini, *Anthropology and Roman Culture. Kinship, Time, Images of the Soul*, Baltimore-London 1991, s. 115 nn.; D. S. Levene, *Religion in Livy*, Leiden-New York-Köln 1993, s. 2 nn.

² Zob. Plato, Leges 9,855c, 9,873d-e; Diodor 12,12,2, 16,25,2; Elian, *Hist. var.* 12,12; Nic. Dam., FHG 90, 103; W. Klinger, *Ze starożytnej wiary ludowej*, Poznań 1934, s. 37 nn.; A. Ernout, *Domus, fores et leurs substituts*, RPh 6, 1932, s. 304 nn.; R. P. Saller, *Familia, domus, and the Roman conception of the family*, Phoenix 38, 1984, s. 342 nn.; R. Pankiewicz, *Spoleczno-ekonomiczne aspekty funkcjonowania rodziny*